

SAVIENĪBAS AUGSTAIS
PĀRSTĀVIS ĀRLIETĀS UN
DROŠĪBAS POLITIKAS
JAUTĀJUMOS

Briselē, 22.7.2020.
JOIN(2020) 13 final

KOPĪGS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

**HONKONGAS ĪPAŠĀS PĀRVALDES APGABALS —
2019. GADA ZIŅOJUMS**

KOPĪGS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

HONKONGAS ĪPAŠĀS PĀRVALDES APGABALS —

2019. GADA ZIŅOJUMS

Kopsavilkums

Kopš Honkongas nodošanas Ķīnas Tautas Republikai (ĶTR) 1997. gadā Eiropas Savienība (ES) un tās dalībvalstis ir cieši sekojušas līdzi tam, kādas ir politiskās un ekonomiskās attīstības tendences Honkongas Īpašās Pārvaldes Apgabalā (ĪPA). ES ievēro savu “vienas Ķīnas” politiku, kā arī atbalsta principu “viena valsts, divas sistēmas” un tā īstenošanu. Saskaņā ar 1997. gadā Eiropas Parlamentam pausto apņemšanos Komisija katru gadu izdod ziņojumu par attīstības tendencēm Honkongā. Šis ir divdesmit otrais ziņojums — par 2019. gadu.

2019. gads Honkongai bija īpaši sarežģīts gads ar pastāvīgiem nemieriem, ko sākotnēji izraisīja priekšlikumi grozīt likumu par izdošanu, kas pirmajā lasījumā tika izskatīts Likumdošanas padomē 2019. gada 3. aprīlī. Gada otrajā pusē notika lielas demonstrācijas, protesti un ar tiem saistīta vardarbība, universitāšu aplenkums, vandalisms un transporta tīklu, lidostu un citu ikdienas dzīves aspektu traucējumi. Protestētāji izteica piecas prasības Honkongas valdībai. Nemieru iemesli ietvēra gan politiskas, gan sociālekonomiskas bažas. Valdības reakcija ietvēra izdošanas likumprojekta atsaukšanu, ārkārtas pilnvaru izmantošana pirmo reizi kopš 1967. gada, lai noteiktu “anti masku” likumu, un zināma ierobežota sadarbība ar protesta kustību, izmantojot kopienas dialogu. Apsūdzības par policijas vardarbību pamatoja protestētāju prasības par plašu izmeklēšanas komisiju. Tomēr Honkongas valdība atteicās izveidot šādu neatkarīgu komisiju. Neatkarīgā padome sūdzību par policiju izskatīšanai (IPCC) izskata vairākus gadījumus, kad policija, iespējams, ir pārkāpusi noteikumus, un 2020. gada sākumā ir iesniegusi provizorisku ziņojumu. Tomēr ir apšaubīta tās pilnvaru pietiekamība.

Rajona padomes vēlēšanu mierīga norise novembrī veicināja cerības uz vardarbības mazināšanos. Vēsturiski augstā vēlēšanu aktivitāte 71,2 % apmērā bija apliecinājums tam, cik lielu nozīmi Honkongas iedzīvotāji piešķir savu demokrātisko tiesību īstenošanai. Pēc vēlēšanām lielākoties mierīgie masu protesti un daži vardarbīgi incidenti turpinājās līdz pat gada beigām.

ES turpina mudināt Honkongas ĪPA un centrālās valdības iestādes atsākt vēlēšanu reformu atbilstīgi Pamatlikumam un panākt vienošanos par demokrātisku, taisnīgu, atklātu un pārredzamu vēlēšanu sistēmu. Vispārējās vēlēšanu tiesības Honkongas valdībai nodrošinātu lielāku sabiedrības atbalstu un leģitimitāti, kas palīdzētu sasniegt Honkongas ekonomiskos mērķus un risināt sociālekonomiskās problēmas. Lai nodrošinātu Honkongas stabilitāti ilgākā termiņā, ir nepieciešama pārliecinoša reakcija uz protestos izteiktajām sūdzībām.

Pastiprinājušās bažas par “vienas valsts, divas sistēmas” principa eroziju un Honkongas autonomiju. Honkongā kopumā joprojām tiek ievērotas galvenās brīvības, un tiesiskums un tiesu iestāžu neatkarība joprojām ir galvenie drošības pasākumi. Tomēr ir bijušas dažas satraucošas tendences attiecībā uz vārda brīvību, jo īpaši saistībā ar notiekošo protesta akciju. Augstās tiesas nolēmums 18. novembrī par “anti masku” likuma antikonstitucionalitāti izraisīja komentārus no Pekinas, kuros tika apgalvots, ka Honkongas tiesas nevar lemt par Honkongas tiesību aktu konstitucionalitāti un atbilstību Pamatlikumam. Jebkādi pasākumi, lai šajā ziņā ierobežotu tiesu prerogatīvas, grautu Honkongai piešķirto

autonomiju, tai skaitā tās tiesu varas neatkarību un tiesiskumu. Pretkorupcijas sistēma saglabāja savu stingrību un stabilitāti.

Ekonomikas jomā 2019. gads Honkongai bija grūts gads ar 1,2 % IKP samazinājumu un pirmo budžeta deficītu 15 gadu laikā. Tas lielā mērā bija saistīts ar ārējiem faktoriem, kas jau pastāvēja 2018. gada beigās, t. i., Ķīnas ekonomikas attīstības palēnināšanos un ASV un Ķīnas tirdzniecības strīdu, lai gan nemieriem 2019. gada otrajā pusē bija kritiska ietekme, jo īpaši uz nozarēm, kas saistītas ar tūrismu. Tomēr Honkongai ir lielas fiskālās un ārvalstu valūtas rezerves, kas ļauj tai stāties pretī problemātiskajai videi, nodrošināt valūtas stabilitāti un atbalstīt uzņēmējdarbību. Tās finanšu un banku nozares joprojām ir noturīgas un ļoti konkurētspējīgas, ļaujot tai arī turpmāk būt pasaules pirmajam centram sākotnējiem publiskajiem piedāvājumiem un izvairīties no panikas izraisītas kapitāla aizplūšanas.

Eiropas uzņēmēju kopienu Honkongā dažādā mērā ir ietekmējusi ekonomiskā situācija un nemieri. Eiropas uzņēmumi lielākoties ir “nogaidīšanas” režīmā, lai gan viņus dziļi satrauc politiskais strupceļš, vardarbība un nepieredzētais spiediens uz biznesu. Eiropas uzņēmējdarbības kopiena kā reģiona konkurētspējas galvenos elementus augstu vērtē Honkongas spēcīgo tiesību sistēmu, tiesu iestāžu neatkarību, pamattiesības un brīvības, kā arī par uzņēmējdarbības vidi, kas ir brīva no politiskas iejaukšanās. Jebkāda šo vērtību erozija negatīvi ietekmētu Honkongas pievilcību šajā ziņā un tās priekšrocības salīdzinājumā ar citiem uzņēmējdarbības centriem.

ES gada laikā nāca klajā ar vairākiem paziņojumiem un deklarācijām. ES preses pārstāvis 12. jūnijā, 1. jūlijā un 13. augustā sniedza trīs paziņojumus. Augstā pārstāve Eiropas Savienības vārdā 17. augustā, 2. oktobrī un 18. novembrī nāca klajā ar trīs deklarācijām. Šajās deklarācijās tika uzsvērti jautājumi, tostarp nepieciešamība:

- novērst vardarbību,
- iesaistīties iekļaujošā dialogā, paužot Eiropas Savienības gatavību atbalstīt tos, kuri vēlas strādāt, lai veicinātu spriedzes mazināšanos, un izveidot šādu dialogu,
- nodrošināt galveno brīvību ievērošanu,
- uzsākt visaptverošu izmeklēšanu par vardarbību, spēka izmantošanu un protestu galvenajiem cēloņiem.

Eiropas Parlaments 18. jūlijā rīkoja debates par Honkongu un pieņēma rezolūciju par situāciju.

Politiskās attīstības tendences

2019. gadā dominēja debates par **likumprojektu par noziedzīgu nodarījumu izdarītājušām meklētām personām un savstarpējo tiesisko palīdzību krimināllietās (“Izdošanas likumprojekts”)** un masu protestiem, ko izraisīja ierosinātais pasākums. Honkongas Drošības birojs 2019. gada februārī iesniedza priekšlikumu, lai atvieglotu likumpārkāpēju izdošanu Ķīnai, Taivānai un citām valstīm. Kā viens no reformas pamatojumiem tika minēts, ka nav pamatojuma izdot Honkongas pilsoni, pret kuru ir celta apsūdzība par slepkavību Taivānā.

Izdošanas likumprojektu asi kritizēja juridisko profesiju pārstāvji, uzņēmējdarbības pārstāvji un pilsoniskā sabiedrība. Galvenais kritikas pamats bija tas, ka sākotnējā projektā bija ietverts plašs noziedzīgu nodarījumu klāsts, ka tajā nebija paredzēta pietiekama ierosināto izdošanas lietu rūpīga pārbaude un ka kontinentālā tiesību sistēma nenodrošināja pietiekamu cilvēktiesību aizsardzību un pienācīgu procesu. Atbildot uz šo kritiku, Honkongas valdība pārskatīja priekšlikumu, samazinot noziedzīgo nodarījumu, par kuriem var piemērot izdošanu, skaitu no 46 uz 37, un precizējot, ka noziedzīgiem nodarījumiem, par kuriem var piemērot

izdošanu, ir jābūt tādiem, par kuriem piemēro brīvības atņemšanu uz vairāk nekā trīs gadiem. Sabiedrības iebildumi pret šo priekšlikumu pastiprinājās, rīkojot plašas manifestācijas un spraigas debates Likumdošanas padomē (*LegCo*).

Tā kā konfrontācija šajā jautājumā saasinājās, administrācija samazināja tiesību akta projekta rūpīgu izskatīšanu *LegCo* komitejā. Papildu drošības pasākumu iekļaušana likumprojektā nemazināja sabiedrības pretestību. "Pilsonisko cilvēktiesību fronte" (*Civil Human Rights Front*) apgalvoja, ka 9. jūnijā viens miljons cilvēku apvienojās protesta gājienā pret šo likumprojektu. Izpildvaras vadītāja Kerija Lama (*Carrie Lam*) 15. jūnijā paziņoja par pieņemtā Izdošanas likumprojekta apturēšanu, bet ne atcelšanu. Nākamajā protesta gājienā 16. jūnijā piedalījās aptuveni divi miljoni dalībnieku — lielākais šāda veida gājiens Honkongas vēsturē. Abi protesta gājieni noritēja mierīgi. Pēc tam Likumdošanas padomes ēka un citas valdības ēkas kļuva par protestētāju mērķi. Daži protestētāji 1. jūlijā izvandīja Likumdošanas padomes ēku, nodarot būtiskus postījumus, pēc kuriem ēka tika slēgta uz trīs mēnešiem. Pēc vardarbīgiem uzbrukumiem pasažieriem, ko sarīkoja maskētu cilvēku grupa tranzīta dzelzceļa (*MTR*) stacijā *Yuen Long*. Uzbrukums notika pēc gājiena pret izdošanas likumprojektu un sekoja brīdinājumiem, ka protestētāji saskarsies ar atmaksu, ja viņi dosies uz *Yuen Long*. Policija tika asi kritizēta par to, ka tā neiejaucās, lai savlaicīgi apspiestu vardarbību. Šo incidentu pašlaik pārbauda *IPCC*.

Likumprojektu pilnībā un oficiāli atsauca tikai 23. oktobrī. Daļējā piekāpšanās jūnijā nespēja apspiest protestus, un tagad demonstranti ir formulējuši piecas prasības:

1. likumprojekta oficiāla atsaukšana;
2. neatkarīgas izmeklēšanas komisijas izveide, lai izskatītu jautājumus, tostarp iespējamās policijas pārkāpumus nemieru laikā;
3. iestādes pārtrauc lietot vārdu "nekārtības" kā protestu raksturojumu, par šo noziedzīgo nodarījumu piespriežot smagu cietumsodu līdz 10 gadiem;
4. amnestija apcietinātajiem; kā arī
5. vispārēju vēlēšanu tiesību ieviešana, lai ievēlētu izpilddirektoru un Likumdevējas padomes vēlēšanās saskaņā ar Pamatlikuma noteikumiem.

Protestu gaitā protestu kustības, kurai nav vadoņa, bet kas ir labi organizēta, taktika ir attīstījusies. Papildus parastām sankcionētām un nesankcionētām manifestācijām un gājieniem ir notikusi arī periodiska Honkongas transporta sistēmas bloķēšana. Masveida sēdstreiki un protesti starptautiskajā lidostā laikā no jūlija līdz septembrim nopietni traucēja pakalpojumus un to rezultātā tika noteikti ierobežojumi iekļūšanai terminālos. Masu tranzīta sistēma ir bijusi īpašs traucējumu un vandālisma mērķis, ņemot vērā protestētāju apgalvojumus, ka korporācija, kas ir atbildīga par sistēmas darbību, ir slepeni vienojusies ar valdību, lai traucētu protestus, tostarp slēdzot stacijas pie protesta vietām. Uzņēmumu ķēdes, kuru īpašnieki vai vadība simpatizē Pekinai, arī kļuva par vandālisma mērķi.

Regulāra un nopietna vardarbība ir aptumšojusi dažus protestus ar degpudeļu un citu priekšmetu mešanu. Pastāv bažas par dažu protesta kustības dalībnieku radikalizāciju. Policija bieži vien izmantoja asaru gāzi un izšāva gumijas lodes un lodīšu maisiņu šāviņus. Tika izšautas arī kaujas patronas. Gada gaitā tika atklātas vairākas improvizētas sprāgstierīces. Novembrī kāds protestētājs guva smagus ievainojumus pēc tam, kad viņu vēderā sašāva policija, kāds protestētājs nomira pēc tam, kad viņš nokrita no autostāvvietas, un kāds vīrietis tika smagi ievainots, jo tika aizdedzināts pēc strīda ar protestētājiem.

Ir bijis **liels skaits apgalvojumu par pārmērībām un vardarbību, ko veic tiesībsargzības iestādes.** Daži šādas vardarbības gadījumi ir fiksēti videoierakstos. Apsūdzības izskata Neatkarīgā padome sūdzību par policiju izskatīšanai (*IPCC*), kuras uzdevums ir līdz 2020. gada sākumam sagatavot publisku ziņojumu par policijas darbībām

attiecībā uz protestiem. Daudziem protesta kustībā trūkst uzticības *IPCC*, kuras ticamība tika ietekmēta pēc tam, kad piecu cilvēku lielā starptautisko ekspertu grupa, ko valdība 2019. gada septembrī iecēla, lai palīdzētu tās darbā, atteicās iesaistīties. Eksperti publiski apgalvoja, ka *IPCC* trūka pietiekamu izmeklēšanas pilnvaru un spēju. *IPCC* starpposma ziņojuma publicēšana ir aizkavējusies, kamēr nav saņemts tiesas pārbaudes rezultāts, lai pārliecinātos, vai *IPCC* ir vajadzīgās pilnvaras veikt izmeklēšanu saistībā ar pilsoniskajiem nemieriem.

Novembrī **demonstranti ieņēma universitātes studentu pilsētīnas**. Ķīnas Universitāte un Politehniskā universitāte pieredzēja vardarbīgus protestus ar policijas iesaistīšanos un aplenkumu, kas ilga vairākas dienas. Tika ievainoti daudzi dalībnieki un veikts liels skaits arestu. Vairāki ievērojami pilsoniskās sabiedrības pārstāvji, tostarp daži no tiem, kas tradicionāli ir Pekinai tuvu stāvoši, centās darboties kā mediatori starp policiju un protestētājiem, nodrošinot dažu demonstrantu drošu pārvietošanos. Tika paustas nopietnas bažas par medicīnas darbinieku, kuri sniedz neatliekamo medicīnisko aprūpi Politehniskajā universitātē, apcietināšanu un sliktu izturēšanos pret viņiem; tika norādīts, ka tas attur ievainotos protestētājus no medicīniskās palīdzības meklēšanas un ka tas pārkāpj humanitārās tiesības. Telpu bojājuma un drudžainās atmosfēras dēļ universitāšu semestri ir saīsināti, turpmāk pašļaujoties uz tālmācību. Līdz ar novembrī notikušajām Rajona padomes vēlēšanām decembrī iestājās mierīgāks periods un notika atgriešanās pie lielākoties miermīlīgām masu manifestācijām un gājieniem. Policija izrādīja lielāku gatavību atļaut pulcēties, Pilsonisko cilvēktiesību fronteī (*CHRF*) pirmo reizi kopš augusta atļaujot rīkot gājieni. Protesta kustībai joprojām ir plašs atbalsts: dalība atļautajos gājienos joprojām ievērojama; *CHRF* aplēsa, ka 8. decembrī 800 000 cilvēku piedalījās gājienā, lai atzīmētu ANO Cilvēktiesību dienu.

Honkongas valdība, reaģējot uz ilgstošajiem nemieriem, izmantoja tālejošas ārkārtas pilnvaras, kas tika izveidotas koloniālajā ērā. Izpildvaras vadītāja Padomē oktobrī atsaucās uz 1922. gada rīkojumu par ārkārtas noteikumiem (*ERO*), lai no 5. oktobra ieviestu noteikumus, kas aizliedz sejas masku valkāšanu publiskās vietās ("Noteikumi par sejas masku valkāšanu"). Šī bija pirmā šādu pilnvaru izmantošana kopš 1967. gada. Lai gan šo soli atbalstīja daudzi no valdības atbalstītāju politiskā spārna, tas arī izpelnījās asu kritiku par personas brīvības ierobežošanu, ko šāds solis nozīmē, tā neizpildāmību un to, ka likumdevējiem nav iespējas veikt rūpīgu kontroli.

Tiesību akta juridiskas apstrīdēšanas rezultātā Augstā tiesa 18. novembrī konstatēja, ka noteikumi nav saderīgi ar Pamatlikumu un ka tiesību ierobežojumi, kas izriet no šā tiesību akta, ir uzskatāmi par nesamērīgiem ar likumīgiem valdības mērķiem. Ir gaidāms, ka Pēdējās instances tiesa pieņems nolēmumu par šo jautājumu.

Līdz šim vienīgā **publiska kopienas dialoga** pasākuma laikā, kas notika 26. septembrī, Kerijai Lamai nācās atbildēt uz grūtiem jautājumiem, ko uzdeva 150 sabiedrības pārstāvji. Administrācijas Politikas inovācijas un koordinācijas birojā tika izveidots Dialoga birojs dialoga centienu virzīšanai. Starptautiskie partneri, tostarp ES, ir mudinājuši pastiprināt dialogu, lai novērstu situācijas saasināšanos. Arī pilsoniskā sabiedrība ir centusies veicināt dialogu.

ASV Kongress 21. novembrī ieviesa **ASV Honkongas Cilvēktiesību un demokrātijas aktu** un Honkongas aizsardzības aktu. Ķīnas Tautas Republikas valdība un Honkongas administrācija asi kritizēja šo rīcību. Tomēr protesta kustībā daudzi to uztvēra pozitīvi. Akts paredz regulāru novērtējumu par to, cik lielā mērā tiek ievērota Honkongas autonomija, saistībā ar īpašo tirdzniecības statusu, ko ASV piešķir Honkongai, un izveido pamatu iespējamām sankcijām pret personām, kas pārkāpj cilvēktiesības Honkongā. Aizsardzības akts aizliedz dažu tiesībaizsardzības preču eksportu uz Honkongu.

Rajona padomes vēlēšanas notika kā paredzēts 24. novembrī, par spīti dažu protesta kustības dalībnieku bažām, ka vēlēšanas varētu tikt apturētas saistībā ar nemieriem. Vardarbība sabojāja kampaņas periodu ar dažiem fiziskiem uzbrukumiem kandidātiem un partijas telpu vandālismu. Tomēr pašas vēlēšanas notika mierīgā gaisotnē, un bija nepieredzēti liela vēlētāju aktivitāte — 71,2 %. Demokrātiskās nometnes pārstāvji nodrošināja 395 no 452 vietām un kontroli 17 no 18 padomēm. Rajonu padomēm ir tikai ierobežotas padomdevēja un politikas pilnvaras, un tās pārrauga ievērojamu budžetu. Tomēr rajona padomes locekļi nosaka 117 no 1200 vietām vēlēšanu komitejā, kas izvēlas izpilddirektoru, un demokrātiskā frakcija vēlēšanu komitejā tagad ir nostiprināta pirms nākamās paredzētās izpilddirektora iecelšanas 2022. gadā.

Notiekošie nemieri un valdības reakcija uz tiem ir iedragājusi sabiedrības atbalstu administrācijai. Oktobrī publiskotās sabiedriskās domas aptaujas rezultāti atklāja, ka izpilddirektora apstiprinājuma reitings ir nokrities līdz rekordzemam līmenim — 20,2 %. Citos apsekojumos gada beigās tika uzsvērtā protestu nelabvēlīgā ietekme uz sabiedrības uzticību varas iestādēm.

Reaģējot uz notikumiem Honkongā gada laikā, ES nāca klajā ar vairākiem paziņojumiem un deklarācijām. Savienības Augstā pārstāve ārlietās un drošības politikas jautājumos (*HR/VP*) 18. novembrī, 2. oktobrī un 17. augustā ES vārdā nāca klajā ar deklarācijām. 17. augustā tika sniegts arī kopīgs paziņojums ar Kanādas ārlietu ministru. Augstās pārstāves preses pārstāvis sniedza paziņojumus 13. augustā, 1. jūlijā un 12. jūnijā. Eiropas Parlaments 18. jūlijā rīkoja ārkārtas debates par situāciju Honkongā un pieņēma rezolūciju par situāciju. Atsauce uz situāciju Honkongā sniegta ES paziņojumos ANO Ģenerālās asamblejas Trešajai komitejai un ANO Cilvēktiesību padomei.

Tiesības, brīvības un vienlīdzīgas iespējas

Pašnoteikšanās vai neatkarības atbalstīšanas dēļ turpinājās izslēgšana no vēlēšanu procesa. *Demosistō* partijas ģenerālsekretāram *Joshua Wong* tika liegts kandidēt Rajona padomes vēlēšanās 24. novembrī. Viņš bija vienīgais kandidāts starp 1098 iespējamajiem padomes locekļiem, kurš tika diskvalificēts. Trīs vēstulēs varas iestādēm un atbildot uz atbildīgās amatpersonas jautājumiem, *Joshua Wong* norobežojās no iepriekš paustā atbalsta neatkarībai. Atbildīgā amatpersona paskaidrojums par diskvalifikāciju apgalvoja, ka ne *Joshua Wong*, ne *Demosistō* nav patiesi mainījuši savu nostāju attiecībā uz neatkarību.

Augstā tiesa 2019. gada septembrī apsvēra *Agnes Chow* izslēgšanu no Likumdošanas padomes ar 2018. gada papildvēlēšanām, pamatojoties uz viņas saistību ar *Demosistō* un tās pausto pašnoteikšanās atbalstu. Augstā tiesa pieņēma nolēmumu par labu *Agnes Chow* lūgumrakstam, pamatojoties uz procesuāliem apsvērumiem, ka viņai netika dota taisnīga iespēja atbildēt uz apgalvojumu, ka viņa neievēros Pamatlikumu. Tiesnesis konstatēja, ka ir pārkāpts “dabisko tiesību vai procesuālā taisnīguma princips”. Tomēr viņš savā spriedumā piebilda, ka pašnoteikšanās vai neatkarības aizstāvēšana nav savienojama ar Pamatlikumu.

Hongkongas **plašsaziņas līdzekļi**, tostarp tiešsaistes plašsaziņas līdzekļi, joprojām ir daudzveidīgi un turpina baudīt augstu brīvības līmeni. Tomēr pastāv bažas par politisku ietekmi uz dažām plašsaziņas līdzekļu daļām un pašcenzūru. Ir paustas bažas arī par iespējamo vēršanos pret žurnālistiem, tostarp par policijas vardarbību protestu laikā un par žurnālistu darba traucēšanu saistībā ar nemieriem. Ārvalstu korespondentu klubs un

Honkongas Žurnālistu asociācija ir starp tiem, kas šajā sakarā ir izdevuši paziņojumus¹. Honkonga ierindojās 73. vietā Pasaules preses brīvības indeksā, ko sastādīja organizācija “Reportieri bez robežām” (RSF).

Pulcēšanās brīvība sabiedriskajai kārtībai grūtajā gadā lielā mērā tika ievērota, un varas iestādes deva atļauju daudzām publiskām manifestācijām un gājieniem. Vardarbībai pastiprinoties, atļaujas atteikšana šādām sapulcēm drošības apsvērumu dēļ kļuva par biežāku parādību. Viena no sekām bija lielāka tendence rīkot nesankcionētas sapulces, un pastāvēja risks, ka starp protestētājiem un policiju notiks konfrontācija.

LGBTI tiesības Jaunais Vienlīdzīgu iespēju komisijas (EOC) priekšsēdētājs *Ricky Chu Man-kin* ir norādījis, ka tiks pieliktas pūles, lai veicinātu diskriminācijas novēršanas pasākumus nolūkā aizsargāt LGBTI tiesības. Pašlaik tiesību akti līdztiesības jomā attiecas tikai uz dzimumu, invaliditāti, rasi un ģimenes stāvokli. Lietas, ko tiesās iesniedza LGBTI aktīvisti, ir guvušas zināmus panākumus tiesību reformas īstenošanā. ES birojs pievienojās citām misijām, piedaloties ikgadējā LGBTI parādē.

Honkonga turpināja ieguldīt pūles **cilvēku tirdzniecības** apkarošanā un šim nolūkam izstrādāja rīcības plānu. Ir paredzēti papildu resursi pasākumiem, tostarp iespējamo upuru skrīningam. Paļaušanās uz tiesību aktu tīklu, lai cīnītos pret cilvēku tirdzniecību, nevis vienu aktu, ir minēta kā Honkongas reakcijas nepilnība. ES un Honkonga turpināja cieši sadarboties šajā jautājumā. Cilvēku tirdzniecība tika apspriesta ikgadējā ES un Honkongas strukturētajā dialogā novembrī. Ceturtais ikgadējais ES un Honkongas darbseminārs par cilvēku tirdzniecības novēršanu, ko finansē saskaņā ar ES programmu *TAIEX*, notika 12. un 13. decembrī. Tajā tika risināti kopīgi problēmjautājumi, piemēram, sadarbība ar pilsonisko sabiedrību un privāto sektoru, kā arī bērnu tirdzniecība.

Joprojām ir trūkumi efektīvas tiesiskās aizsardzības nodrošināšanā **ārvalstu mājkalpotājiem**. Likumā noteiktā minimālā alga neattiecas uz šādiem darba ņēmējiem, viņiem ir obligāti jādzīvo pie saviem darba devējiem, viņiem ir jāatrod darbs divu nedēļu laikā pēc darba zaudēšanas vai jāriskē ar deportāciju. Valdība ir veikusi dažus pasākumus, lai risinātu problēmas, tai skaitā izveidojusi īpašu palīdzības tālruni ārvalstu mājkalpotājiem, kuri vēlas saņemt konsultācijas un palīdzību. Ir ieviests arī pastiprināts šādu darba ņēmēju skrīnings, lai meklētu cilvēku tirdzniecības un piespiedu darba gadījumus. ES birojs 15. septembrī Ķīnas Universitātē demonstrēja filmu un rīkoja paneldiskusiju par ārvalstu mājkalpotāju tiesībām.

Nabadzība un nevienlīdzība joprojām ir reālas problēmas, jo aptuveni 20 % iedzīvotāju dzīvo zem nabadzības sliekšņa. Nedaudzi var atļauties iegādāties māju pasaules dārgākā nekustamā īpašuma tirgū, un gandrīz 45 % iedzīvotāju dzīvo īrētos valsts mājokļos. Izpilddirektore 16. oktobrī savā politikas uzrunā paziņoja par vairākiem pasākumiem sociālekonomisko sūdzību risināšanai.

Pretkorupcijas sistēma saglabāja savu stingrību un stabilitāti. Honkonga var lepoties ar ļoti augstiem standartiem saistībā ar pārrēdzamību un pretkorupcijas pasākumiem. Gan iestādes, gan politiķi un uzņēmēji atzīst, ka pārrēdzamība ir vitāli svarīga, lai Honkonga saglabātu savu starptautiskās uzņēmējdarbības centra spēcīgo pozīciju.

Ekonomikas attīstības tendences

¹ Abas ir izdevušas īpašus paziņojumus par vardarbību, kuri ir pieejami šeit: https://www.fcchk.org/fcc-statements/?wpv_aux_current_post_id=1532&wpv_view_count=861-TCPID1532&wpv_paged=2

Honkongas ekonomika 2019. gadā ievērojami pasliktinājās, IKP samazinoties par 1,2 %. Gada pirmajā pusē ekonomikas attīstība turpināja palēnināties, kas aizsākās jau 2018. gadā un kā rezultātā IKP pieaugums salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu bija tikai 0,6 %. Honkongas paļaušanās uz tirdzniecību un starptautiskajām finansēm un tās kā tirdzniecības, uzņēmējdarbības un finanšu tilta nozīme starp Ķīnu un pārējo pasauli padara to īpaši neaizsargātu pret ārējiem satricinājumiem un norisēm kontinentālajā Ķīnā. Līdz ar nemieru sākumu jūnijā Honkongas ekonomika ieslīga recesijā un gada otrajā pusē IKP samazinājās par -2,8 %.

Līdz 2019. gada beigām Honkonga saskārās ar **pirmo budžeta deficītu 15 gadu laikā** sakarā ar zemākiem zemes tirdzniecības un nodokļu ieņēmumiem un izdevumu pieaugumu. Septembrī *Fitch* reitings pazemināja Honkongas kredītreitingu līdz AA (no AA+) ar negatīvu prognozi, un *Moody's* arī mainīja Honkongas prognozi uz negatīvu. Tomēr pat pēc pazemināšanas teritorijas reitingi joprojām stabili saglabāja investīciju kategoriju, un Honkongai ir lielas fiskālās rezerves, kas veido aptuveni 40 % no tās IKP.

Honkongas **ārējai tirdzniecībai** kaitēja problemātiskā ārējā vide. Preču eksports un imports gada laikā samazinājās attiecīgi par 4,1 % un 6,5 %. Tas savukārt ļoti negatīvi ietekmēja ar tirdzniecību saistīto pakalpojumu nozares, kas veido aptuveni 20 % no Honkongas nodarbinātības un IKP. Turklāt **mazumtirdzniecības apjomi** gada otrajā pusē ievērojami **samazinājās** nemieru dēļ, un gadā kopā tie saruka par 11,1 %. Ārējā tirdzniecība, mazumtirdzniecība un IKP pieaugums jau sāka vājināties 2018. gadā, norādot, ka ekonomika zaudēja dinamiku krietni pirms nemieru sākuma jūnijā.

Viena no redzamākajām nemieru sekām ir bijusi **tūristu skaita samazināšanās**. Pēc jūnija tūristu pieplūdums salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu ir krities par 39 %. Tradicionāli aptuveni 80 % tūristu ir no kontinentālās Ķīnas, un tiek lēsts, ka viņi veido aptuveni 40 % no kopējā mazumtirdzniecības apjoma pilsētā, jo īpaši luksusspreču nozarē. Papildus mazumtirdzniecībai tūristu pieplūduma kritums smagi ietekmēja arī viesmīlības, pārtikas un dzērienu, kā arī transporta nozares.

Neraugoties uz lejupslīdi, **bezdarbs** pieauga tikai nedaudz — no 2,8 % 2018. gada pēdējā ceturksnī līdz 3,3 % 2019. gada pēdējā ceturksnī. Tomēr, ja ekonomika neatlabs, darba tirgus varētu tikt pakļauts lielākam spiedienam. Inflācija joprojām tika kontrolēta, un pamatā esošā patēriņa cenu inflācija attiecīgajā gadā bija 3 %.

Nekustamā īpašuma cenas laikposmā no maija līdz decembrim samazinājās par 4,5 %, bet, pateicoties spēcīgiem rādītājiem gada sākumā, cenas kopumā 2019. gadā pieauga par 5,4 %. Honkonga joprojām ir viena no pasaulē cenas ziņā nepieejamākajiem pilsētu centriem mājokļu pircējiem. Vidējais gaidīšanas laiks, lai iegūtu tiesības īrēt valsts mājokli, ir palielinājies līdz 5,4 gadiem.

Lai gan **finanšu nozare** ir bijusi noturīgāka nekā pārējā ekonomika, ņemot vērā tās lielo pakļautību Ķīnas un šā reģiona riskam, kā arī vietējo darījumu salīdzinoši mazo nozīmi, tā pilnībā neizvairījās no lejupslīdes ietekmes. Sākotnējo publisko piedāvājumu skaits trešajā ceturksnī samazinājās, bet, sākot no septembra, tas uzlabojās, ieskaitot uzņēmuma *Alibaba* plaši publicēto sekundāro kotēšanu biržā. Attiecīgajā gadā Honkonga pat saglabāja savu vietu kā vadošais sākotnējo publisko piedāvājumu centrs visā pasaulē. Tomēr dienas apgrozījums tirgū samazinājās par 18,9%, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, un *Hang Seng* indekss atpalika no citiem galvenajiem indeksiem. Akciju tirgus tendences spēcīgi ietekmēja norises kontinentālajā Ķīnā un spriedze ASV un Ķīnas tirdzniecības attiecībās. Tomēr banku sektors saglabājās stabils, banku kapitalizācijas un likviditātes līmenim pārsniedzot starptautiskos

standartus. Honkongai ir arī lielas ārvalstu valūtas rezerves, lai atbalstītu Honkongas dolāra valūtas nodrošinājumu, un tā lielākoties izvairījās no panikas izraisītas kapitāla aizplūšanas.

Honkonga turpināja sevi aprakstīt kā **zaļā finansējuma** centru reģionā, pamatojoties uz tās aktīvu pārvaldības nozari un valdības atbalstošo zaļā finansējuma politiku. 2019. gada maijā tā piesaistīja 1 miljardu ASV dolāru, izmantojot jauno, ASV dolāros izteikto “zaļo” valsts obligāciju. Honkongas iestādes 2019. gadā arī koncentrējās uz tirgus infrastruktūras attīstību (t. i., uz zaļā finansējuma kapacitātes palielināšanu finanšu iestādēs).

Revīzijas reforma tika īstenota 2019. gadā, saskaņā ar starptautiskajiem standartiem pārveidojot Finanšu pārskatu padomi (*FRC*) par neatkarīgu pārraudzības iestādi, kas reglamentē revidentus un virza pāreju no pašregulējuma uz neatkarīgu uzraudzību. *SFC* 2019. gada novembrī pieņēma jaunu regulatīvu pieeju **virtuālo aktīvu tirdzniecības platformām**, tās reglamentējot brīvprātīgi. Licencēt drīkst tikai tos operatorus, kas atbilst augstiem normatīvajiem standartiem. **Ātrāka maksājumu sistēma** (*FPS*) ir pilnveidota, izmantojot dažādu banku savstarpēji savienotus e-makus, tostarp *RMB* maksājumus. Lai gan e-maka pakalpojumi tiek piedāvāti arī kontinentālajā Ķīnā, pagaidām nav iespējams neviens starpsavienojums.

Attiecībā uz **Honkongas valdības atbalstu ekonomikai** Honkongas Monetārā iestāde (*HKMA*) spēja sekot ASV Federālo rezervju bankai un gada laikā vairākas reizes pazemināja procentu likmes. Arī precikliskās kapitāla rezerves oktobrī tika pazeminātas — no 2,5 % līdz 2 %, lai atbalstītu banku aizdevumu izsniegšanu. Fiskālajā jomā valdība ieviesa palīdzības pasākumu paketi, kuru vērtība ir 30 miljardi HKD (3,5 miljardi EUR). Tas lielākoties tika darīts, lai mazinātu finansiālo slogu mājāsaimniecībām, atbalstītu MVU un atbalstītu transporta un tūrisma nozares. Novērotāji kritizēja paketi par to, ka tās ir pārāk mazas un veido tikai 1 % no IKP. Šeit ir vērts atzīmēt, ka novembrī SVF ieteica palielināt valsts izdevumus, lai atbalstītu ekonomiku un risinātu strukturālas problēmas (mājokļu trūkumu, ienākumu nevienlīdzību utt.).

Oktobrī izpilddirektore teica savu **2019. gada politikas runu**, koncentrējoties uz mājokļiem un labklājību. Attiecībā uz labklājību runā daļēji atkārtoti minētas palīdzības paketes, vienlaikus pievienojot virkni jaunu pasākumu. Runājot par mājokļiem, vispārsteidzošākais priekšlikums bija izmantot rīkojumu par zemes atgūšanu, lai atgūtu no attīstītājiem zemi, kas ir zonēta augsta blīvuma mājokļu attīstīšanai, bet attiecībā uz kuru vēl nebija attīstīšanas plānu, un izmantot šo zemi valsts mājokļiem.

Visā 2019. gadā **Eiropas uzņēmumi** lielākoties saglabāja “nogaidošu” pieeju. Tos uzņēmumus, kas Honkongu izmantoja kā reģionālo centru plašākā Āzijas un Klusā okeāna reģionā, būtiski ietekmēja ASV un Ķīnas tirdzniecības karš un vājā globālā tirdzniecība. Uzņēmumiem, kuru darbība bija vērsta uz vietējo tirdzniecību, galvenā problēma bija nemieri, jo īpaši mazumtirdzniecības nozarē (īpaši luksuspreču nozarē), viesmīlībā un pārtikas un dzērienu nozarē. Šajās nozarēs tika reģistrēts ievērojams pārdošanas apjoma samazinājums, un galvenais iemesls tam bija straujā apmeklētāju un patērētāju izdevumu samazināšanās. Daži uzņēmumi nolēma samazināt darbību apjomu. Ja situācija neuzlabosies, uzņēmumi varētu būt spiesti apsvērt turpmākus pasākumus.

Tagad atmestais izdošanas likumprojekts un tā pieņemšanas process Eiropas uzņēmēju kopienai radīja lielas bažas. Nemieriem izvērsoties, Eiropas uzņēmumi nepārprotami nosodīja vardarbību, vienlaikus paužot nopietnas bažas par politisko strupceļu un to, kā tas ietekmēja uzņēmējdarbības vidi Honkongā.

Honkongā 2019. gadā pieaugošais politiskais spiediens un iejaukšanās normālas uzņēmējdarbības veikšanā bija jauni elementi, ko ar bažām novēroja uzņēmēju kopiena

kopumā. Honkongas darbības efektivitāti, tās kā kontinentālās Ķīnas galvenā ārzonas finanšu centra lomu, tās augsto autonomijas līmeni, neatkarīgo tiesu sistēmu un plašāko tiesiskuma ievērošanu uzskata par galvenajām konkurences priekšrocībām. Jebkāda šo īpašību erozija padarītu Honkongu mazāk pievilcīgu kā starptautisku uzņēmējdarbības centru.

Tirdzniecības un cita politika

Martā Honkonga parakstīja **brīvās tirdzniecības nolīgumu** (BTN) ar Austrāliju. BTN ar ASEAN (parakstīts 2017. gadā) 2019. gadā stājās spēkā attiecībā uz Laosu, Mjanmu, Singapūru, Taizemi, Vjetnamu un Malaiziju. Honkonga arī publiski paziņoja par savu nodomu pievienoties reģionālajai visaptverošajai ekonomikas partnerībai (*RCEP*) un risināt sarunas par turpmākiem BTN, jo īpaši ar Taizemi un ar Apvienoto Karalisti pēc tās izstāšanās no ES. 2019. gadā netika noslēgti jauni investīciju veicināšanas un aizsardzības nolīgumi, lai gan sarunas ar Krieviju, Irānu un Turciju turpinās.

Pētniecības un inovācijas veicināšana joprojām ir Honkongas valdības prioritāte: izpilddirektores politikas runā tika paziņots par vairāku inovācijas un tehnoloģiju atbalsta shēmu pārveidošanu. Lai atbalstītu inovāciju, Honkonga ieviesa arī sākotnējo dotāciju patentu sistēmu. Inovācijas tiek veicinātas arī finanšu jomā ar mērķi padarīt Honkongu par līderi finanšu pakalpojumu (tā sauktās “*fintech*”) un zaļā finansējuma sniegšanas tehnoloģiju jomā: 2019. gadā tika piešķirtas pilsētas pirmās astoņas virtuālo banku licences un emitēta pirmā valsts zaļo obligāciju sērija 1 miljarda ASV dolāru vērtībā².

Vides aizsardzība un dekarbonizācija Honkongai 2019. gadā joprojām radīja ievērojamas problēmas. Atkritumu jomā valdība veica pasākumus, lai samazinātu plastmasas salmiņu un plastmasas pārtikas konteineru izmantošanu telpās, kurās tiek apkalpoti galvenokārt valdības darbinieki. Tomēr joprojām tiek gaidīta ilgi apspriestā atkritumu tarifikācijas shēma, kas tika ieviesta Likumdošanas padomē 2018. gada novembrī. Vienīgais ievērības cienīgais plāns, kā tikt galā ar arvien pieaugošo pilsētā radīto atkritumu daudzumu, ir lielas atkritumu sadedzināšanas iekārtas celtniecība enerģijas atgūšanai. Joprojām lielākoties trūkst politikas un instrumentu, lai samazinātu, reģenerētu un reciklētu atkritumus. Nozīmīgs solis uz priekšu attiecībā uz gaisa piesārņojumu bija tas, ka 2019. gada janvārī stājās spēkā noteikumi, saskaņā ar kuriem kuģiem Honkongas ūdeņos jāizmanto tikai degviela ar ierobežotu sēra saturu (ne augstāku par 0,5 %). Honkonga arī publicēja sabiedrisko apspriešanu par dekarbonizāciju, lai izstrādātu teritorijas ilgtermiņa dekarbonizācijas stratēģiju.

Attiecības starp Honkongu un kontinentālo Ķīnu

Notiekošie protesti ir būtiski ietekmējuši attiecības starp Honkongu un kontinentālo Ķīnu. Ķīnas Tautas Republikas valdība ir publiski atbalstījusi varas iestāžu veikto spēka lietošanu pret protestētājiem. Turklāt tā ar ļoti ierobežotiem pierādījumiem apgalvoja, ka protesti ir līdzeklis tiem, kas tiecas panākt Honkongas neatkarību, un ka ārvalstu spēki ir atbildīgi par nemieru kūdišanu. Kontinentālā Ķīna ir minējusi sociālekonomiskās sūdzības kā galveno sabiedrības neapmierinātības virzītājspēku. Prezidents Sji Dzjiņpins nosauca vardarbību par “acīmredzamu izaicinājumu” “viena valsts, divas sistēmas” priekšstatam.

Turpina augt bažas par to, ka Honkongas “augstā autonomijas pakāpe” saskaņā ar principu “viena valsts, divas sistēmas” ir mazinājusies.

² Honkonga ir izveidojusi zaļo obligāciju programmu līdz pat 100 miljardu HK dolāru (11,5 miljardu EUR) apmērā. Maijā Honkongas Monetārā iestāde (*HKMA*) arī nāca klajā ar pasākumu kopumu, lai atbalstītu un veicinātu zaļā finansējuma attīstību Honkongā.

Plašsaziņas līdzekļi ir ziņojuši par Honkongā dislocēto Tautas atbrīvošanās armijas (PLA) karavīru skaita pieaugumu. Novembrī Kowloon no savām kazarmām iznāca PLA kareivju nodaļa un devās sāka novākt barikādes un gruvešus, kas nemieru laikā bija izmētāti pa maģistrālēm. Saskaņā ar Pamatlikuma noteikumiem Honkongas valdība var lūgt PLA palīdzību katastrofu seku likvidēšanā vai sabiedriskās kārtības uzturēšanā. Tomēr šajā gadījumā šāds lūgums netika izteikts.

Pēc Augstās tiesas nolēmuma par sejas masku aizlieguma antikonstitucionalitāti Ķīnas Tautas Republikas Likumdošanas lietu komisijas pārstāvis paziņoja, ka tikai Valsts Tautas kongresa Pastāvīgā komiteja var izlemt, vai Honkongas likumi atbilst Pamatlikumam. Honkongas Advokātu asociācija savā paziņojumā norādīja, ka šī nostāja ir “juridiski nepareiza”, ka Honkongas tiesas iepriekš ir atcēlušas antikonstitucionālus likumus un ka jebkāds mājieni, ka Honkongas tiesas nevar veikt konstitucionālo pārskatīšanu, ierobežo tiesu varas īstenošanu, ko šīs tiesas vienmēr ir varējušas darīt, un ir pretrunā Pamatlikumam.

Politiskie nemieri ir izraisījuši pieaugošu spiedienu no abām politiskā spektra pusēm uz Honkongas uzņēmēju kopienu. Dažu Honkongas uzņēmumu darbinieki ir sodīti, izmantojot pasākumus, tostarp atlaišanu, par piedalīšanos demonstrācijās un protestos, kā arī par protestus atbalstošiem komentāriem sociālajos plašsaziņas līdzekļos. Uzņēmumi paši ir pakļauti spiedienam, kā rezultātā lielu publicitāti iegūst gadījumi, kad uzņēmumu vadītāji atkāpjas no amata un publiski atvainojas par savu darbinieku politiskajiem uzskatiem un rīcību. Pret uzņēmumiem, kurus uzskata par Ķīnu atbalstošiem uzņēmumiem, ir plaši vērsušies tie, kas simpatizē protestētājiem. Dažos gadījumos tas ir bijis boikots, bet citos — arī vardarbīga rīcība, jo īpaši viņu telpu vandalisms.

2019. gadā Honkonga joprojām bija **nozīmīgs kontinentālās Ķīnas tirdzniecības centrs**, bet kontinentālā Ķīna joprojām bija Honkongas lielākā tirdzniecības partnere: 55 % Honkongas eksporta tika eksportēts uz kontinentālo Ķīnu, bet 47 % Honkongas importa izcelsme bija kontinentālajā Ķīnā. Savukārt Honkonga bija Ķīnas piektā lielākā tirdzniecības partnere 2018. gadā (pēc ASV, ES, Japānas un Korejas). Kontinentālā Ķīna (īpaši *Guangdong* province) joprojām ir svarīga Honkongas bāze izvešanai pārstrādei.

Honkonga joprojām ir arī **Ķīnas galvenais ārzonas finanšu centrs un investīciju centrs**. Tā ir kontinentālās Ķīnas lielākais iekšējo ārvalstu tiešo ieguldījumu (ĀTI) avots, kas veido 54 % no kopējā apjoma (2018. gada beigās), un pirmais izejošo ārvalstu tiešo ieguldījumu galamērķis, kas veido 65 % no kopējā apjoma. Savukārt kontinentālā Ķīna bija Honkongas otrais lielākais iekšējo ārvalstu ieguldījumu avots (25,5 % no Honkongas kopējā krājuma 2017. gada beigās)³. Honkongā ir kotēti 1241 kontinentālās Ķīnas uzņēmums, kas veido 51 % no Honkongā kotētajiem 2449 uzņēmumiem, bet 73 % no kopējā tirgus kapitalizācijas apjoma (2019. gada beigās). Honkongā ir kotēti 1146 kontinentālās Ķīnas uzņēmumi, kas veido 50 % no tur kotētajiem 2315 uzņēmumiem, bet 68% no kopējā tirgus kapitalizācijas apjoma (2018. gada beigās). Honkongas un kontinentālās Ķīnas kapitāla tirgi ir savienoti ar **Stock Connect shēmu**, kas saista Honkongas fondu biržu ar tās līdziniekiem Šanhajā un *Shenzhen*, un **Bond Connect** savstarpējo tirgu piekļuves shēmu obligāciju tirgiem.

Gada laikā Honkonga un kontinentālā Ķīna ir turpinājušas attīstīt attiecības saskaņā ar **Ķīnas un Honkongas visaptverošo partnerības nolikumu (CEPA)**. Novembrī abas puses parakstīja grozījumu saskaņā ar CEPA par pakalpojumu tirdzniecību, ieviešot turpmākus liberalizācijas pasākumus tādās nozarēs kā finanšu un juridiskie pakalpojumi, būvniecība un

³ <https://www.tid.gov.hk/english/aboutus/publications/factsheet/china.html>

inženierija, testēšana un sertifikācija, izklaide un tūrisma pakalpojumi. Grozījumu paredzēts īstenot 2020. gada jūnijā.

2019. gada februārī tika izdots ilgi gaidītais **Guangdong, Honkongas un Makao liča reģiona (GBA)** plāns. Honkonga tika norādīta kā viena no četrām reģiona galvenajām pilsētām (kopā ar *Shenzhen, Guangzhou* un Makao). Honkongai tika piešķirta nozīmīga loma GBA izstrādē, jo īpaši attiecībā uz profesionālajiem pakalpojumiem (tostarp finanšu pakalpojumiem), un kā globālajam ārzonas renminbi centram. Kopš plāna publiskošanas ir paziņoti pasākumi, tostarp sadarbības stiprināšana intelektuālā īpašuma tiesību un muitas jomā un atvieglojumi, lai Honkongas iedzīvotāji varētu dzīvot, strādāt un veikt zinātnisko pētniecību GBA ietvaros. Tomēr nemieru dēļ Honkongā pieaug bažas, ka tās loma GBA varētu tikt samazināta par labu citām iesaistītajām pilsētām.

ES un Honkongas divpusējās attiecības un sadarbība 2019. gadā

2019. gada 28. novembrī Honkongā norisinājās **ES un Honkongas strukturētā dialoga trīspadsmītā sanāksme**. Dialogs deva iespēju apspriest sadarbību daudzās un dažādās jomās, tostarp divpusējās tirdzniecības, PTO reformas, finanšu pakalpojumu, investīciju, iepirkuma, muitas, inovācijas un tehnoloģiju jomās, kā arī attiecībā uz cilvēku tirdzniecības problēmu.

Saskaņā ar 2019. gada pētījumu, ko veica Honkongas Īpašās Pārvaldes Apgabala (ĪPA) valdība, vairāk nekā 2300 ES uzņēmumu ir izveidojuši savu uzņēmējdarbību Honkongā, un vairāk nekā pusei uzņēmumu tur ir sava reģionālā galvenā mītne vai reģionālie biroji. ES uzņēmumi darbojas daudzās un dažādās nozarēs, galvenokārt finanšu un uzņēmējdarbības pakalpojumu, tirdzniecības, loģistikas, mazumtirdzniecības, pārtikas un dzērienu, kā arī būvniecības nozarēs.

Honkonga 2019. gadā bija ES 18. lielākā preču tirdzniecības partnere un bija Eiropas Savienības devītā tirdzniecības partnere Āzijā ar kopējo tirdzniecības apjomu 48,0 miljardi EUR (+3,4 % salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu). Uz Honkongu eksportēto ES preču apmērs bija 36,7 miljardi EUR, savukārt no Honkongas importēto preču apmērs sasniedza 11,3 miljardus EUR, un tā rezultātā ES izveidojās ievērojams pārpalikums 25,4 miljardu EUR apmērā, kas bija ES ceturtais lielākais divpusējās tirdzniecības bilances pārpalikums. ES saglabāja savu pozīciju kā Honkongas otrā lielākā tirdzniecības partnere aiz kontinentālās Ķīnas. ES bija Honkongas otrais lielākais eksporta galamērķis un trešā lielākā importa piegādātāja pārskata gada laikā.

Honkonga joprojām ir nozīmīga tirdzniecības noliktava starp kontinentālo Ķīnu un ES. 2018. gadā kontinentālās Ķīnas imports no ES vairāk nekā 10 miljardu EUR apmērā tika virzīts caur Honkongu, savukārt kontinentālās Ķīnas izcelsmes preču reeksporta apjoms caur Honkongu uz ES pārsniedza 35 miljardus EUR.

Honkonga joprojām ir ES piektā nozīmīgākā **pakalpojumu tirdzniecības partnere** Āzijā pēc Ķīnas, Singapūras, Japānas un Indijas. 2018. gadā (pēdējais gads, par kuru ir pieejami dati) divpusējās pakalpojumu tirdzniecības apmērs sasniedza 29,3 miljardus EUR (+8,7 % salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu). ES pakalpojumu imports no Honkongas sasniedza 14,8 miljardus EUR, savukārt eksports uz Honkongu sasniedza 14,5 miljardus EUR, un tā rezultātā ES izveidojās neliels deficīts 325 miljonu EUR apmērā.

ES un Honkongas savstarpējās **investīcijas** joprojām bija ārkārtīgi nozīmīgas. Honkongas statistika liecina, ka, neņemot vērā ārzonu centrus, ES ir otrā lielākā ārvalstu ieguldītāja Honkongā ar vairāk nekā 2300 uzņēmumiem un akcijām 136,2 miljardu EUR apmērā, kas līdz 2018. gada beigām (jaunākie pieejamie dati) sasniedza veidoja 8,2 % no kopējā ĀTI

apjoma. Savukārt līdz 2018. gada beigām kopējais ĀTI apjoms no Honkongas Eiropas Savienībā sasniedza 168 miljardus EUR, padarot Honkongu par vērā ņemamu ĀTI avotu Eiropas Savienībā.

Honkongas būtisko stāvokli investīciju attiecībās ar ES daļēji nosaka tas, ka ievērojamai daļai investīciju, kas statistiski reģistrētas kā "Honkongas ĀTI", izcelsme faktiski ir kontinentālā Ķīna. Saskaņā ar Honkongas Tirdzniecības attīstības padomes sniegto informāciju vairāk nekā 60 % no Ķīnas investīcijām ārvalstīs tiek veikti vai novirzīti caur Honkongu. Tāpat arī ievērojama procentuālā daļa no ES ĀTI Ķīnā nonāk caur Honkongu. Šādas situācijas iemesls cita starpā ir augstas kvalitātes pakalpojumu sniedzēju klātbūtne un Honkongas paredzamā regulatīvā vide un tiesiskums.

Gada laikā ES un Honkonga turpināja sadarboties **multas jomā** saskaņā ar rīcības plānu nolūkā uzlabot intelektuālā īpašuma tiesību (IĪT) aizsardzību, ko finansē saskaņā ar "IP Key" sistēmu. Rīcības plāns 2019. gadā tika paplašināts attiecībā uz jūras ostām ES, lai kopīgi sadarbotos un kopīgi kontrolētu pārkraušanai paredzētās kravas. Martā Honkongā notika ES un Honkongas IP darba grupas sanāksme, bet jūlijā Briselē notika ES un Honkongas Apvienotās multas sadarbības komitejas 11. sanāksme. Neraugoties uz teicamu sadarbību, Honkonga joprojām ir otrā izcelsmes vieta pēc to IĪT pārkāpjošo preču vērtības, kuras tiek importētas ES, pat ja šīs preces netiek ražotas šajā teritorijā. Abas puses izskata iespējas, kā turpināt risināt šo jautājumu un uzlabot sadarbību šajā jomā.

Honkongas iestādes publicēja divus jaunus pieteikumu iesniegšanas aicinājumus piešķirt finansējumu pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" dalībnieku atbalstam no ĪPA. Strukturētā dialoga laikā ES un Honkonga vienojās izpētīt iespēju paplašināt Honkongas līdzfinansēšanas mehānismu programmai "Apvārsnis 2020" un turpmākajiem gadiem, lai iekļautu tajā privāto sektoru.

Attiecībā uz **sadarbību nodokļu jautājumos** Honkonga 2019. gada februārī grozīja divus atlikušos režīmus attiecībā uz ārzonas fondiem un ārzonas privātā kapitāla fondiem, lai kļiedētu ES bažas par to norobežošanas iezīmēm. Pamatojoties uz to, Padome 2019. gada martā piekrita, ka Honkonga ir izpildījusi savas saistības attiecībā uz labu pārvaldību nodokļu jomā.

Nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas un terorisma finansēšanas apkarošanas jomā Finanšu darījumu darba grupa (FATF) 2019. gada septembrī publicēja Honkongas savstarpējās novērtēšanas ziņojumu⁴. Honkonga ir jurisdikcija ar ievērojamām uzņēmumu veidošanas darbībām. Nesen tā uzlaboja savu režīmu, lai nodrošinātu, ka uzņēmumi vāc un uztur informāciju par faktiskajiem īpašniekiem savās telpās, bet šādu jaunu pasākumu efektivitāte vēl nav pilnībā pierādīta. Honkongai būtu arī jāturpina rīkoties, lai nodrošinātu, ka informācija par faktiskajiem īpašniekiem saistībā ar juridiskiem pasākumiem ir vieglāk pieejama un ka tā ir precīza.

ES un Honkonga turpināja sadarboties, lai palielinātu **cilvēku personiskos kontaktus**, jo īpaši pētniecības, akadēmiskās sadarbības, studentu mobilitātes, kultūras un radošo nozaru jomās.

ES birojs Honkongā īstenoja plašu kultūras, ekonomikas un publiskās diplomātijas pasākumu klāstu, bieži vien sadarbojoties ar ES dalībvalstīm un to kultūras institūtiem. Gada

⁴ <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/mer4/MER-Hong-Kong-China-2019.pdf>

nozīmīgākie notikumi bija ES kinofestivāls, ES Valodu diena, Honkongas grāmatu gadatirgus, dalība Honkongas ikgadējā LGBTI praida pasākumā, darbseminārs par vienreizlietojamo plastmasu, partnerība ar Starptautisko Migrācijas organizāciju Pasaules migrācijas filmu festivālā, ES un Honkongas cilvēku tirdzniecības novēršanas darbseminārs, filmu demonstrēšana un paneldiskusija, lai izpētītu ārvalstu mājkalpotāju tiesības. ES birojs bieži tikās ar valdības amatpersonām, likumdevējiem, akadēmiskajām aprindām un pilsonisko sabiedrību.